

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

Μετά τον θάνατο του αυτοκράτορα Βασιλείου Β΄, το Βυζάντιο είχε θριαμβεύσει στα πεδία των μαχών και είχε εξελιχθεί σε παγκόσμια δύναμη με ευρύτατο διεθνή ρόλο. Νέα εδάφη, παραγωγικό δυναμικό και έσοδα προστέθηκαν στο κράτος, ενώ η διακοπή των αραβικών επιδρομών επέτρεψε την ειρηνική καλλιέργεια της γης. Πολλαπλασιάστηκαν η παραγωγή και τα χρηματικά αποθέματα του Βυζαντινού Κράτους. Ο πλούτος έφερε πολυτέλεια και ενίσχυσε την διεθνή φήμη της αυτοκρατορίας.

Λόγω της ψευδαίσθησης ότι είχε εξασφαλισθεί διαρκής ειρήνη, η Βυζαντινή κυβέρνηση παραμέλησε τον στόλο, αντικατέστησε την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία με έναν φόρο που χρησιμοποιήθηκε για τη στρατολογία ξένων μισθοφόρων και χρησιμοποίησε πολλούς ξένους σε ανώτερες θέσεις. Η επιβολή νέων φόρων από την κεντρική κυβέρνηση προκάλεσε ταραχές και εξεγέρσεις σε επαρχίες της Αυτοκρατορίας.

Στην Ανατολή εμφανίσθηκαν οι **Σελτζούκοι**, τουρκικό φύλο το οποίο νίκησε τους μισθοφόρους στρατιώτες του Βυζαντίου στο Ματζικέρτ της Αρμενίας (1071).

Την εποχή της βασιλείας του Μανουήλ Α΄ Κομνηνού, ο σουλτάνος των Σελτζούκων ανανέωσε τις επιθέσεις του κατά του Βυζαντίου. Ο βυζαντινός στρατός δεν μπόρεσε να εμποδίσει την πρόοδο των Τούρκων και σχεδόν εξολοθρεύθηκε στην μάχη του Μυριοκέφαλου της Μικράς Ασίας.

Η νίκη αυτή σταθεροποίησε τη θέση των Τούρκων στην Μικρά Ασία. Οι καταλήψεις πόλεων, οι σφαγές και η φυγή των χριστιανών στις γειτονικές χώρες, σε συνδυασμό με τις συνέπειες της πείνας και της πανούκλας, επέφεραν τον **εξισλαμισμό** (μετατροπή των κατοίκων σε πιστούς του Ισλάμ) των μικρασιατικών επαρχιών.

Το Βυζαντινό Κράτος αναδιοργανώθηκε από τον Μιχαήλ Η΄, αλλά οι εμφύλιοι πόλεμοι έφεραν γρήγορα την οικονομική και στρατιωτική κατάρρευση. Η βαριά φορολογία και η φτωχοποίηση προκάλεσαν επαναστάσεις του λαού και της μεσαίας τάξης κατά των ευγενών στη Θεσσαλονίκη και την Αδριανούπολη της Ανατολικής Θράκης.

Οι **Οθωμανοί** ήταν μια τουρκική φυλή διαφορετική από τους Σελτζούκους, Ασιάτες νομάδες που μετανάστευσαν σε μια περιοχή κοντά στην Προύσα της Μικράς Ασίας. Ο Οθωμανοί οργανώθηκαν αρχικά από τον Σουλτάνο Οθμάν/Οσμάν, στον οποίο οφείλουν και το όνομά τους. Εκμεταλλεύτηκαν την κατάργηση των Βυζαντινών φρουρών των συνόρων, αξιοποίησαν τον ισλαμικό θεσμό των **γαζήδων** (δηλαδή των φανατικών μαχητών του Ισλάμ), για να αποκλείσουν και να εξαναγκάσουν τις ελληνικές πόλεις σε παράδοση. Με τον τρόπο αυτό κατέκτησαν βαθμιαία όλη την Μικρά Ασία.

Ο στρατός των Οθωμανών ενισχύθηκε με την στρατολόγηση των χριστιανόπαιδων (**παιδομάζωμα**) και τη συγκρότηση του επίλεκτου τάγματος των **γενίτσαρων** («νέου στρατού»).

Στα μέσα του 14^{ου} αιώνα οι Οθωμανοί πέρασαν στην Ευρώπη και κατέκτησαν την οχυρή Καλλίπολη. Οι διαιρεμένοι βαλκανικοί λαοί υποτάχθηκαν στις ανώτερες δυνάμεις των Οθωμανών. Στην μάχη του Κοσσυφοπεδίου οι Σέρβοι νικήθηκαν.

Στις αρχές του 15^{ου} αιώνα οι Μογγόλοι εισέβαλαν στην Μικρά Ασία και κατανίκησαν τον Σουλτάνο Βαγιαζίτ στην μάχη της Άγκυρας. Μετά την μάχη, ο Σουλτάνος Μουράτ Β΄ αναδιοργάνωσε την Οθωμανική Αυτοκρατορία και οργάνωσε επιθετική πολιτική: κατέλαβε τα Ιωάννινα και τη Θεσσαλονίκη, νίκησε στρατό Σταυροφόρων στη Βουλγαρία. Προετοίμασε την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης, την οποία διεξήγαγε με επιτυχία ο διάδοχός του Μωάμεθ Β΄ Πορθητής.

Πριν αρχίσει την πολιορκία, ο Πορθητής έχτισε στην ευρωπαϊκή ακτή του Βόσπορου το φρούριο της Ρούμελης, για να εμποδίσει την τροφοδοσία της Πόλης με τρόφιμα από τον Εύξεινο Πόντο. Μετά από πολιορκία 54 ημερών, με συντριπτική υπεροχή των Τούρκων σε στρατιώτες και οπλισμό, η Κωνσταντινούπολη κατακτάται.

Την νύχτα της 29/5/1453 οι Τούρκοι έκαναν την τελική έφοδο. Μετά από σφοδρό βομβαρδισμό και συνεχείς επιθέσεις οι γενίτσαροι πέρασαν από τα ρήγματα των Τειχών. Ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος έπεσε στο πεδίο της μάχης, κυκλωμένος από τους εισβολείς.

Από την πρώτη μέρα, ο Μωάμεθ μπήκε με πομπή στην κατακτημένη πόλη, προσευχήθηκε στην Αγία Σοφία και ανήγγειλε ότι εφεξής πρωτεύουσά του θα είναι η Κωνσταντινούπολη.

Οι Οθωμανοί έκλεισαν τους εμπορικούς δρόμους της Ανατολής, ωθώντας τους Ευρωπαίους στις μεγάλες γεωγραφικές ανακαλύψεις.

Οι Ρώσοι θεώρησαν ότι ήταν οι μοναδικοί κληρονόμοι της βυζαντινής πνευματικής και πολιτικής παράδοσης και διατύπωσαν στις αρχές του 16^{ου} αιώνα τη θεωρία ότι η Μόσχα ήταν η Τρίτη Ρώμη.